Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2023–2026 työvoimapalveluiden ja työllisyyden näkökulmasta

Ville Heinonen, työ- ja elinkeinoministeriö

9.5.2022

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Talouden kasvu ja kestävyyden tiekartta

- **Hallitus asetti keväällä 2021 taloudellisen kestävyyden tiekartassaan tavoitteeksi:**
  - taittaa julkisen talouden velkasuhteen kasvu 2020-luvun puolivälissä
  - nostaa työllisyysaste 75 prosenttiin vuosikymmenen puolivälissä ja kasvattaa työllisten määrää hallituksen työllisyystoimenpitein 80 000 henkilöllä vuosikymmenen loppuun mennessä

- **Hallitus on sitoutunut pitkäjänteiseen työhön työllisyysasteen nostamiseksi tekemällä päätöksiä, joilla voidaan saavuttaa arviolta 80 000 lisätyöllistä.**

- **Viimeisimpänä hallitus teki 11.2.2022 päätökset työllisyystoimista, jotka vahvistavat julkista taloutta 110 milj. eurolla. Yhteensä hallitus on viimeisimmät päätökset mukaan lukien tähän mennessä päättänyt työllisyyttä vahvistavista toimista, jotka vuoden 2029 tasolla arvioituna vahvistavat julkista taloutta 560 milj. eurolla huomioiden toimenpiteistä aiheutuneet kustannukset ja työllisyyden vahvistumisesta syntyvät säästöt.**

- **Merkittävimmät toimenpidekokonaisuudet ovat työttömyysturvan lisäpäivistä luopuminen, pohjoismainen työnhakumalli, työ- ja elinkeinopalveluiden kuntasiirtoon liittyvä rahoitusuudistus, työttömyysturvan työssäoloehdon euroistaminen, sekä oppivelvollisuuden laajennus.**

Säästöt

- **Viime kevään julkisen talouden suunnitelmassa päätetyn 370 milj. euron pysyvien säästöjen kokonaisuus toteutetaan kehystasoa alentamalla sekä kohdentamalla säästöjä 328 milj. euron osalta hallinnonaloittain. Kokonaisuus on vuosien 2022-2025 JTS:ssä päätetyn kokoinen, mutta kohdennettu uudelleen**

- **Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalle kohdentuvat pysyvät uudet säästöt vuodesta 2023 alkaen:**
  - TEM:n toimintamenot: -0,5 m€
  - Valtionavustus kestävää kasvupolitiikkaa edistäville toimijoille -0,5 m€
  - Alueiden kestävän kasvun ja elinvoiman tukeminen: -2 m€ (Talent Boost)
  - Yritysten kehittämishankkeiden tukeminen: -1 m€, valtuus
  - Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut: -6,5 m€ v. 2023 ja -11 m€ v. 2024 eteenpäin.

Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan kehysmuutoksia

- **Työ- ja elinkeinotoimistojen toimintamenoihin siirretään 2,1 milj. euroa v. 2023—2024 työllisyyden kuntakokeilujen jatkamisesta aiheutuviin menoihin. Hallitus valmistelee työ- ja elinkeinopalveluiden siirtoa kuntiin, ja siirron on tarkoitus toteutua vuoden 2024 aikana. Uudistuksen taloudelliset vaikutukset sisällytetään julkisen talouden suunnitelmaan sen jälkeen, kun asiaa koskeva hallituksen esitys on annettu eduskunnalle.**

- **Julkisista työvoima- ja yrityspalveluista siirretään kertaluonteisesti 20 milj. euroa vuosina 2023—2024 TE-digihankkeen rahoitukseen.**

- **Osana työllisyystoimia palkkatukeen tehdään EU:n valtiontukisäätelyn edellyttämät muutokset ja 100 prosenttista palkkatuen käyttöä rajoitettaisiin suurimpien taloudellista toimintaa harjoittavien yhteisöjen osalta, mikä vähentää julkisen työvoima- ja yrityspalvelun määrärahan tarvetta 10 milj. euroa vuodesta 2023 alkaen.**

- **Siviilipalvelu, täydennyspalveluun hakeneiden määrärahan kasvu**
  - ELY-keskusten toimintamenot: +210 000 € v. 2023 ja v. 2024
  - Siviilipalveluksen arviomääräraha: +1,2 m€ v. 2023 ja v. 2024.

Toimet työurien pidentämiseksi (arviomääräraha)

- **Määrärahoja kohdennetaan 55 vuotta täyttäneiden työllisyyden edistämiseen uudelle määrärahamomentille 32.30.55 Toimet työurien pidentämiseksi (arviomääräraha)**

- **Vuodesta 2023 lähtien otetaan käyttöön muutosturvakoulutus ja 55 vuotta täyttäneiden työhön paluun tuki. Lisäksi momentille budjetoitaisiin kuntien velvoitetyöllistämisen ajalle maksetut tuet palkkakustannuksiin, mikä on nykyisin osa palkkatuen menoja.**

- **Yhteensä edellä mainittuihin käyttötarkoituksiin varataan vuosina 2023-2026 JTS:ssä 58,5/58,5/60,6/62,8 milj. euroa. Vuodesta 2025 alkava menojen kasvu aiheutuu lisäpäivien poistumisesta, joka lisää asteittain velvoitetyöllistämisen menoja vuosina 2025—2029.**

- **Muutosturvakoulutuksen (22 milj. euroa) rahoittaa työllisyysrahasto, josta saatavat tulot on huomioitu työ- ja elinkeinoministeriön pääluokan tulomomentilla 12.32.99.**

- **Muu osa kokonaisuuden rahoituksesta on siirtoa määrärahamomenteilta 32.30.51, 33.20.50 ja 33.20.52.**

Kotoutumislain kokonaisuudistus

- **Valmisteilla oleva kotoutumislain kokonaisuudistus esitetään tulevan voimaan samanaikaisesti TE-palvelu-uudistuksen kanssa vuoden 2024 lopulla. Kotoutumislain kokonaisuudistuksessa kunnille esitetään maahanmuuttajien kotoutumisen edistämiseksi uusia tehtäviä, joihin on kohdennettu vuosien 2023-2026 JTS:ssa rahoitus.**

- **Lisärahoitusta kohdennetaan esimerkiksi yhteiskuntaorientaation järjestämiseen, matalan kynnyksen ohjaus- ja neuvontapalveluihin, monialaiseen osaamiskeskustyyppiseen toimintaan, sekä työvoiman ulkopuolella olevien, etenkin kotona lapsia hoitavien maahanmuuttajanaisten palvelutarpeen arviointiin ja ohjaamiseen kotoutumista ja työllistymistä edistävien palvelujen piiriin.**

- **Myös ilman huoltajaa maassa olevien lasten ja nuorten aseman parantamiseksi on kohdennettu lisärahoitusta. Lisäksi rahoitusta on varattu työvoiman ulkopuolella olevien maahanmuuttajien kotoutumispalveluiden asiakastietojärjestelmän sekä kielitaidon päättötestauksen ylläpitokustannuksiin.**

- **Kotoutumislain kokonaisuudistuksen lisäehdotuksiin varataan 1,7 milj. euroa v. 2024 ja 10,7 milj. euroa vuodesta 2025 alkaen. Lisäksi ohjaus- ja neuvontapalveluiden sekä monialaisen osaamiskeskustyyppisen toiminnan rahoitus (yhteensä 4 milj. euroa vuodessa) viedään osaksi kotoutumislain kokonaisuudistuksen rahoitusta valtionavustusrahoituksen päättymisen jälkeen.**

- **Kunnille on myönnetty valtionavustuksia matalan kynnyksen ohjauksen ja neuvonnan sekä monialaisen osaamiskeskustyyppisen toiminnan kehittämiseen ja juurruttamiseen, mitä jatkettaisiin valtionavustuksilla kotoutumislain kokonaisuudistukseen asti. Rahaa varataan vuosille 2023-2026 JTS:ssä 2/5,7/12 ja 14,7 milj. €.**

Maahanmuutto ja Ukrainasta pakenevien ihmisten auttaminen

- **TEM:n pääluokkaan lisäykset kohdentuvat:**
  - **Julkisiin työvoima- ja yrityspalveluihin** lisäystä yhteensä kehyskaudelle 15,8 milj. euroa (5,6/3,0/3,6/3,6 m€) kotouttamiskoulutukseen
  - **Valtion korvauksiin kunnille** lisäystä yhteensä kehyskaudelle 123,8 m€ (15,9/29,8/38,4/39,7 m€).
  - Määrärahatarvetta kasvattaa etenkin turvapaikanhakijoiden arvioidun määrän kasvu. Lisäksi määrärahatarvetta kasvattavat vuoden 2022 pakolaiskiintiön nosto 1 500 henkilöön ja Afganistanista evakuoitujen henkilöiden kustannukset, joiden yhteisvaikutus on vuosittain n. 4—10 milj. euroa

- **Ukrainasta pakenevien ihmisten auttaminen, pöytäkirjapoimintoja:**
  - Hallitus korvaa pakolaisten palveluista aiheutuvia kustannuksia kunnille tilapäisen suojelun käyttöönotosta lähtien. Toistaiseksi palvelut toteutetaan Migrin alaisten vastaanottokeskusten järjestämisvastuulla ja tuotetaan joustavasti kuntien ja vastaanottokeskusten yhteistyöllä.
    - Korvattaviin palveluihin kuuluvat majoituksen lisäksi niin sovittaessa myös mm. sote-palvelut, työllisyyspalvelut sekä palvelut sotaa pakenevien lasten auttamiseksi ja oppimisen edellytysten turvaamiseksi siten, että lasten oikeudet toteutuvat
    - Edellä mainittuihin kokonaisuuksiin tarvittavat määrärahat varataan vuoden 2022 lisätalousarvioon sekä jatkossa talousarvioon ja julkisen talouden suunnitelmaan tarpeen mukaan.
  - Kesäkuun 2022 loppuun mennessä hallitus arvioi tarvittavat lisäpäätökset ja lakimuutokset varmistaakseen tilapäisen suojelun piirissä olevien palvelut sekä edellytykset kotikuntaoikeuteen.